ZAKON O ZAŠTITI I DOBROBITI ŽIVOTINjA
("Sl. glasnik BiH", br. 25/2009 i 9/2018)

ZAKON O ZAŠTITI I DOBROBITI ŽIVOTINjA

("Sl. glasnik BiH", br. 25/2009 i 9/2018)

GLAVA I - OPŠTE ODREDBE

Član 1

(Predmet)

(1) Ovim zakonom uređuje se odgovornost ljudi za zaštitu i dobrobit životinja u pogledu držanja, smještaja i ishrane, zaštite od mučenja, zaštite životinja u vrijeme ubijanja ili klanja, stresa tokom transporta, zaštite divljih životinja, te odnos prema napuštenim životinjama, kućnim ljubimcima i laboratorijskim životinjama, formiranje etičke komisije i stručnog savjeta, kao i nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i kaznene sankcije za prekršioce zakona.

(2) Odredbe ovog zakona odnose se na sve životinje koje imaju razvijena čula za nadražaj i nervni sistem za registrovanje nadražaja koji mogu izazvati bol.

(3) Odredbe ovog zakona primjenjivaće se i na druge organizme za koje ne postoji sigurnost da li imaju svojstva životinje ili ne.

Član 2

(Značenje termina)

U ovom zakonu pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

a) **analgezija** je postupak smanjivanja ili isključivanja osjećaja bola kod životinje, bez gubitka svijesti;

b) **anestezija** je postupak isključenja osjetljivosti kod životinja;

c) **eutanazija** je poseban način usmrćivanja koje eliminiše patnju i bol životinja;

d) **higijenski servis**je služba za prikupljanje napuštenih, izgubljenih i uginulih životinja, koji osnivaju pravna lica u skladu sa odredbama ovog zakona;

e) **imalac ili vlasnik životinje** je fizičko ili pravno lice koje je vlasnik životinje, ili bilo koje drugo lice koje je stalno ili povremeno:

1) vlasnik životinje;

2) odgovorno ili zaduženo za životinju;

3) odgovorno za čuvanje i kontrolu djece mlađe od 16 godina koja imaju životinju, odnosno koja se bave uzgajanjem, zaštitom, upotrebom, gajenjem, upravljanjem, obučavanjem, prevozom ili prodajom životinje;

f) **izgubljena životinja**je ona životinja koja je napustila vlasnika bez njegove volje i on je traži;

g) **korisnik lovišta** je organizacija koja gazduje lovištem;

h) **kućni ljubimci**su psi, domaće mačke, domaće ptice, mali glodari, terarijumske, akvarijumske i druge životinje, koje se uzgajaju ili drže za društvo, rekreaciju, zaštitu ili pomoć čovjeku;

i) **nadležni organ** za sprovođenje ovog zakona je Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nadležno ministarstvo);

j) **nadležni ministar** je ministar spoljne trgovine i ekonomskih odnosa;

k) **napuštena životinja j**e kućna životinja koju je vlasnik svjesno napustio;

l) **eksperiment** je svaki zahvat ili postupak na životinjama u naučnoistraživačke ili nastavne svrhe koji može uzrokovati bol, patnju, trpljenje, nepopravljivu štetu ili smrt, ali isključujući

najmanju bolnu metodu prihvaćenu u modernoj praksi (tzv. humana metoda) za ubijanje ili obilježavanje životinja. Eksperiment počinje kad se životinja priprema za ispitivanje, a završava kad prestaju posljednja posmatranja životinje vezana za eksperiment. Eliminacija bola, trpljenja, patnje ili nepopravljive štete uspješno se postiže upotrebom anestezije ili analgezije ili drugim metodama;

m) **omamljivanje** je obavezan postupak prije klanja koji, upotrijebljen na životinji, uzrokuje gubitak svijesti i osjećaja i traje dok ne nastupi smrt;

n) **prevoznik** je fizičko ili pravno lice koje obavlja prevoz živih životinja;

o) **skloništa za životinje** su prostori u kojima se smještaju pronađene (napuštene i izgubljene) životinje radi daljnje brige i mogućeg udomljavanja;

p) **veterinar**je doktor veterinarske medicine ili diplomirani veterinar sa veterinarskom licencom;

r) **veterinarski tehničar** je lice koje, pod kontrolom veterinara, obavlja pojedinačne veterinarske poslove u veterinarstvu u skladu sa Zakonom o veterinarstvu u BiH;

s) **životinje za držanje** su životinje koje se drže ili gaje za proizvodnju hrane, odnosno za proizvodnju vune, kože, krzna ili u druge privredne svrhe;

t) **životinje iz zooloških vrtova** su životinje koje slobodno žive, koje se slobodno izlažu u stalnom objektu najmanje sedam dana u godini, sa izuzetkom cirkusa i trgovina kućnih ljubimaca.

Član 3

(Zabrana ubijanja i mučenja)

Zabranjeno je životinju bez opravdanog razloga ubiti, nanositi joj bol, patnju i štetu, mučiti je i namjerno izlagati stresu i strahu.

GLAVA II - ZAŠTITA ŽIVOTINjA PRI DRŽANjU I UZGAJANjU

Član 4

(Zaštita životinja pri držanju)

Posebno je zabranjeno:

a) prisiljavati životinju na rad i napore koje ona, zbog svog uzrasta ili stanja, ne može podnijeti ili koji prevazilaze njezinu snagu;

b) napuštati životinje držane zbog društva i druge životinje držane pod nadzorom čovjeka;

c) uzgojenu ili othranjenu divlju životinju izložiti slobodnoj prirodi ili je ondje naseliti, ako nije pripremljena za preživljavanje u takvom životnom prostoru;

d) nanositi bol, patnju ili povredu životinjama pri dresuri;

e) nanositi bol, patnju, ubijati ili povređivati životinje tokom snimanja filmova, reklamnih poruka, izlaganja ili sličnih namjena;

f) provjeravati oštrinu životinje na drugoj životinji, huškati jednu životinju na drugu, te priređivati borbe životinja, uključujući borbe pasa, bikova, medvjeda, pijetlova kao i svih ostalih životinja;

g) huškati životinje na čovjeka, osim prilikom dresure službenih pasa ministarstva unutrašnjih poslova i vojske;

h) obavljati operativno-kozmetičke i hirurške zahvate na životinjama koji nisu propisani kao svojstveni pojedinim pasminama, o čemu će propise donijeti Kancelarija za veterinarstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Kancelarija);

i) hraniti živim životinjama druge životinje;

j) upotrebljavati žive kičmenjake kao mamce u lovu i ribolovu;

k) onemogućavati kretanje životinji na način da joj se nanosi bol, patnja ili povreda;

l) bolesne, povrijeđene ili životinje s vidljivom manom koristiti u zaprezi ili pod sedlom;

m) podsticati rast životinja dodavanjem u hranu materija sa farmakološkim djelovanjem u svrhu podsticanja povećanja tjelesne mase;

n) odstranjivanje glasnica živini i psima;

o) bolno potkivanje kopitara;

p) odstranjivanje kandži mačkama;

r) spolno zloupotrebljavati;

s) pojesti životinju koja je kućni ljubimac;

t) isprobavati municiju na životinji;

u) prilikom treninga ili drugih sportskih takmičenja ili sličnih priredbi, primjenjivati mjere na životinji koje uzrokuju znatne bolove, patnje ili povrede i koje mogu uticati na sposobnost životinja, kao i davati sredstva za doping životinjama;

v) na silu hraniti životinju, osim u slučaju kada je to medicinski opravdano;

z) davati životinji hranu koja joj prouzrokuje patnju, bol i štetu;

aa) upotrebljavati nedozvoljene zamke za hvatanje životinja;

bb) uzgajati životinje u svrhu proizvodnje krzna;

cc) držati životinje u cirkusima, te ih koristiti u cirkuskim predstavama s drugim životinjama;

dd) organizovati trke pasa na tvrdim podlogama;

ee) koristiti tehničke uređaje, pomoćna sredstva ili naprave kojima se u obliku kazne utiče na ponašanje životinja, uključujući bodljikave ogrlice ili sredstva koja uključuju upotrebu električne struje ili hemisjkih supstanci;

ff) uzgajati životinje na način da trpe bol, patnju i strah, te ih namjerno povređivati, protivno pravilima struke, odnosno najnovijim naučnim dostignućima, te uvoziti i prodavati životinje koje potiču iz takvog uzgoja;

gg) povećavati agresivnost životinja selekcijom ili drugim metodama;

hh) davati žive životinje kao nagrade u igrama na sreću;

ii) prisiljavati životinje na ponašanje koje kod njih izaziva bol, patnju, povrede ili strah;

jj) izlagati životinje nepovoljnim temperaturama i vremenskim uslovima, protivno prihvaćenim zoohigijenskim standardima za pojedinu vrstu ili nedostatku kiseonika, čime se uzrokuju bol, patnja, povrede ili strah životinja;

kk) zanemarivati životinje s obzirom na njihovo zdravlje, smještaj, ishranu i njegu.

Član 5

(Dužnosti imaoca životinje)

(1) Imalac životinje, zavisno od vrste, pasmine, starosti i fizioloških potreba, dužan je da:

a) hrani i napaja životinju prema njenim fiziološkim potrebama;

b) njeguje životinju i obezbijedi joj zdravstvenu zaštitu;

c) smjesti životinju u dovoljno prostora i obezbijedi joj odgovarajuće uslove za kretanje, ako je privezana ili zatvorena;

d) životinjama koje se drže u zatvorenim prostorima obezbijedi dovoljno svjetlosti, toplote, vlage, provjetravanje, higijenu prostora;

e) obezbijedi takav sistem nadzora nad životinjama koje se drže u zatvorenim prostorima da u slučaju nesreće može reagovati na propisan način;

f) ne izlagaže životinju ekstremnoj toploti ili hladnoći;

g) obezbijedi životinji dovoljno kretanja.

(2) Detaljne uslove i način držanja životinja, kao i način osposobljavanja lica koja se brinu o životinjama propisuje Kancelarija.

Član 6

(Zaštita kućnih ljubimaca)

(1) Kućni ljubimci moraju imati životne uslove u skladu sa njihovim potrebama.

(2) Nadležno ministarstvo, na predlog Kancelarije, propisuje detaljne uslove koji se odnose na držanje i dobrobit kućnih ljubimaca, kao i način označavanja životinja.

(3) Zabranjeno je držati kao kućne ljubimce životinje koje su zaštićene, divlje životinje, te životinjske vrste i pasmine koje su opasne za život.

(4) Imaoci kućnih ljubimaca moraju obezbijediti kontrolu razmnožavanja životinja pod njihovim nadzorom.

Član 7

Uzgajanje kućnih životinja namijenjenih prodaji ne može početi prije nego što nadležno ministarstvo, na predlog Kancelarije, ne donese rješenje o zadovoljavanju uslova.

Član 8

(Registracija kućnih ljubimaca)

(1) Imaoci pasa i mačaka dužni su da registruju pse i mačke u veterinarskoj organizaciji koja vodi registar životinja, u roku od sedam dana od dana sticanja vlasništva.

(2) Radi identifikacije, sve životinje trajno treba da budu označene, a imaoci pasa i mačaka dužni su da obave trajno označavanje pasa i mačaka pomoću mikročipa koje izvodi samo veterinar. Zabranjeno je uklanjanje mikročipa, osim u slučaju ako za to postoje opravdani zdravstveni razlozi.

(3) Kancelarija će voditi registar svih označenih pasa i mačaka.

Član 9

(Prodaja kućnih ljubimaca)

(1) Kućni ljubimci ne smiju se prodavati licima mlađim od 18 godina, osim ako imaju dozvolu (ako su u pratnji) roditelja ili staratelja.

(2) Zabranjena je prodaja egzotičnih životinja i životinja koje su zaštićene zakonom.

(3) Zabranjena je prodaja kućnih ljubimaca na pijacama i sajmovima.

(4) Prodaja kućnih ljubimaca dozvoljena je samo u trgovinama za prodaju kućnih ljubimaca koje ispunjavaju posebne uslove i za to imaju izdato rješenje nadležnog organa:

a) da se za svaku životinju osigura dokaz o njenom porijeklu i zdravstvenom stanju;

b) da su zaposleni u trgovinama osposobljeni za brigu o životinjama i za izdavanje pisanog uputstva o odgovarajućem načinu držanja

životinja koje prodaju.

(5) Zabranjeno je prodavati pse i mačke u trgovinama za prodaju kućnih ljubimaca.

(6) Zabranjeno je stavljanje na tržište, uvoz ili izvoz krzna pasa i mačaka ili proizvoda koji sadrže ovakvo krzno.

(7) Posebne uslove iz stava (4) ovog člana, te uslove za osposobljenost osoblja i način propisivanja uputstva iz stava (4) tačka b) ovog člana propisuje nadležni organ.

GLAVA III - ZAŠTITA ŽIVOTINjA PRI OBAVLjANjU ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I ZOOTEHNIČKIH ZAHVATA

Član 10

(Odnos prema zdravlju životinja)

(1) Dužnost i obaveza imaoca životinje je da traži pomoć veterinara u slučaju povrede i bolesti životinje, pri okotu ili u slučaju drugih bolesnih stanja.

(2) Veterinar je dužan da pruži hitnu veterinarsku pomoć.

Član 11

(Intervencije na životinjama)

(1) Svi operativni i zootehnički zahvati na životinjama moraju se obavljati uz primjenu anestezije, koju mora davati doktor veterinarske medicine.

(2) U slučaju da se davanjem lokalne anestezije ne može životinji otkloniti bol, daje se opšta anestezija.

(3) Izvođenje, bez anestezije, zahvata koji kod životinje uzrokuju bol smatraće se mučenjem životinje i biće naređene mjere iz čl. 41. i 42. ovog zakona.

(4) Anestezija se ne daje u slučaju:

a) opasnosti od uginuća, ugušenja, iskrvarenja i slično;

b) označavanja životinja;

c) veterinarskih dijagnostičkih postupaka;

d) prouzrokovanja veće boli davanjem anestezije nego što je bol prouzrokovana zahvatom na životinji ili ako se kod sličnih zahvata na ljudima u pravilu ne daje anestezija;

e) anestezija se ne daje pri sljedećim zootehničkim zahvatima:

1) odstranjivanju rogova ili sprečavanju rasta rogova kod goveda mlađih od šest sedmica;

2) skraćivanja repa jagnjadi mlađoj od osam dana, elastičnim prstenovima;

3) skraćivanja repa prasadi mlađoj od četiri dana kao i jagnjadi mlađoj od osam dana;

4) skraćivanja zuba prasadi mlađoj od osam dana, ako je to potrebno za zaštitu životinje, majke i braće i sestara;

5) skraćivanja vrhova kljunova živine u intenzivnom uzgoju, kod pilića mlađih od 10 dana;

6) uklanjanja posljednjeg članka nožnog prsta koji ima kandže kod tovljenih pilića koji treba da služe kao rasplodni pijetlovi, u toku prvog dana života.

Član 12

(Amputacija)

(1) Zabranjena je djelimična ili potpuna amputacija pojedinih dijelova životinjskog tijela.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, djelimična ili potpuna amputacija pojedinih dijelova životinjskog tijela dozvoljena je:

a) ako za pojedine operativne zahvate postoji veterinarsko-medicinska indikacija;

b) u slučaju kada je kastracija ili sterilizacija potrebna radi sprečavanja rađanja neželjenih životinja;

c) pri skraćivanju repova kod pasa kod kojih je zahvat u njihovu korist.

(3) Amputacija je dozvoljena i u slučaju iz člana 11. stav (4) tačka e) ovog zakona.

GLAVA IV - USMRĆIVANjE ŽIVOTINjA

Član 13

(Usmrćivanje)

Usmrćivanje životinja može se sprovesti ako:

a) je usmrćivanje životinje kičmenjaka potrebno radi održavanja prirodne ravnoteže u lovištu, u skladu sa Zakonom o lovstvu ("Službene novine Federacije BiH", broj: 4/06 i "Službeni glasnik Republike Srpske", broj 4/02);

b) se odvija u okviru mjera za uništavanje štetočina, a na drugi način se ne može spriječiti, tada se usmrćivanje smije izvršiti samo ako to neće prouzrokovati više od nužnih bolova.

Član 14

(Eutanazija)

(1) Eutanazija životinja može se sprovesti ako:

a) se životinja ne može izliječiti, a ostanak u životu će joj uzrokovati nepotrebne bolove i patnju;

b) je životinja dostigla visoku starost i otkazuju joj osnovne životne funkcije;

c) životinja boluje od neizlječive i/ili zarazne bolesti, posebno one koja može ugroziti ljude;

d) je životinja opasna za okolinu;

e) je životinja u agoniji.

(2) Za slučajeve iz stava (1) tačka a) i b) ovog člana, o usmrćivanju odlučuje imalac životinje, po preporuci veterinara, a za slučajeve iz stava (1) tačka c), d) i e) ovog člana, veterinar.

Član 15

(Način usmrćivanja)

(1) Životinju može usmrtiti lice osposobljeno za te poslove, doktor veterinarske medicine. Usmrćivanje se vrši na način koji će životinji omogućiti brzu smrt, bez patnje koja se može izbjeći.

(2) Uništavanje glodara (deratizaciju) obavljaju registrovane i za te poslove osposobljene veterinarske organizacije, na način koji će kod

životinja prouzrokovati što manje boli i mučenja.

(3) Usmrćivanje životinja koje je u suprotnosti sa ovim članom smatraće se mučenjem životinja, i biće naređene mjere iz čl. 41. i 42. ovog zakona.

GLAVA V - ZAŠTITA ŽIVOTINjA PRI KLANjU

Član 16

(Omamljivanje i klanje)

(1) Životinju je dozvoljeno klati samo ako je prije iskrvarenja bila omamljena, osim ako se radi o posebnom postupku klanja određenim vjerskim obredom ili ako je životinja u agoniji.

(2) Omamljivanje se izvodi na stručan način:

a) mehaničkim načinom;

b) električnim načinom i

c) gasom.

(3) Omamljivanje i klanje mora obavljati lice koje je osposobljeno i licencirano od Kancelarije i koje ne smije upotrebljavati sredstva za omamljivanje kojima se životinji nanosi nepotreban bol.

(4) Detaljne uslove za obavljanje ritualnog klanja propisaće Kancelarija.

Član 17

(1) U klanici se sa životinjama mora postupati na sljedeći način:

a) životinje za klanje treba po dospijeću istovariti iz prevoznog sredstva uz upotrebu odgovarajuće opreme, da se poštede uznemirenosti, straha, patnji i bolova;

b) kretanje životinje unutar kruga klanice do prostora za smještaj treba da se odvija pažljivo i bez nanošenja boli, uz primjenu odogovarajućeg pribora za vođenje;

c) klaonice moraju biti opremljene odgovarajućim oborima ili stajama u koje životinje treba da budu smještene, zaštićene od nepovoljnih klimatskih uslova, hranjene i napajane do klanja;

d) životinje moraju biti omamljene odgovarajućim postupcima neposredno prije klanja, kojim se moraju dovesti u stanje neosjetljivosti i u tom stanju usmrtiti.

(2) Klanje se mora obaviti upotrebom odgovarajuće opreme.

(3) Bolesne i povrijeđene životinje treba klati na samom kraju klanja, poslije zdravih životinja, bez dodatnog izazivanja boli i mučenja.

(4) Detaljne uslove za zaštitu životinja prilikom klanja propisuje nadležno ministarstvo na predlog Kancelarije.

(5) Životinja se ne može zaklati ako nije obavljen veterinarski pregled prije klanja i ako nije omamljena na propisan i stručan način.

GLAVA VI - ZAŠTITA ŽIVOTINjA PRI PREVOZU

Član 18

(Prevoz životinja)

(1) Životinje koje se transportuju drumskim, željezničkim ili vazdušnim prevozom treba da imaju odgovarajući prostor, zavisno od vrste životinje, sa dovoljnom ventilacijom, da budu zaštićene od nepovoljnih vremenskih uslova i da im je obezbijeđena dovoljna količina vode i hrane.

(2) Za transport vodenih životinja količina vode u kojoj se nalaze mora biti dovoljna za broj životinja koje se transportuju. Mora se izbjeći povećanje temperature vode i smanjenje količine kiseonika i ne smiju se hraniti.

(3) Utovar, pretovar, istovar i prevoz životinja mora se obaviti na način koji neće kod životinja izazvati stvaranje boli ili mučenje životinje.

(4) Prevoz životinja mogu obavljati fizička i pravna lica koja su registrovana za tu djelatnost. Prevozna sredstva kojim se prevoze životinje moraju biti označena propisnom oznakom.

(5) Detaljne uslove za utovar, pretovar, istovar i pregled životinja prilikom uvoza, izvoza i unutrašnjeg prometa propisuje Kancelarija.

Član 19

(1) Zabranjeno je prevoziti životinje ako bi se prevozom izazvale patnje, bol, mučenja, oboljenja, uginuća životinja kao što je:

a) utovar i prevoz tokom velike vrućine ili hladnoće;

b) prevoz u nepokrivenim kamionima, vagonima, dijelu plovila pri čemu životinje nisu zaštićene od klimatskih uslova;

c) prevoz u zatvorenim prevoznim sredstvima, kavezima, ambalažama, ako u njima nije obezbijeđeno provjetravanje;

d) prevoz životinja osjetljivih na niske ili visoke temperature ako u prevozu nije obezbijeđena odgovarajuća temperatura;

e) prevoz bez obezbijeđene minimalne propisane površine za svaku životinju;

f) prevoz bez obezbijeđenja od samopovređivanja životinje, povređivanja drugih životinja ili ispadanja iz prevoznog sredstva;

g) prevoz bez obezbijeđenog hranjenja, napajanja i odmora životinja u propisanim intervalima;

h) prevoz bolesnih životinja ili u slučaju kada postoji sumnja da su bolesne ako nije obezbijeđena veterinarska pomoć;

i) prevoz životinja za koje postoji sumnja da boluju od zaraznih bolesti;

j) prevoz vodenih životinja u posebnim prevoznim sredstvima ili spremnicima bez dovoljne količine vode, odgovarajuće temperature i kiseonika;

k) prevoz ženki u posljednoj četvrtini bremenitosti, ženki u prvih 48 sati nakon okota i njihove mladunčadi osim ako je potrebna hitna veterinarska intervencija;

l) zabranjeno je prevoziti materijale u istom prevoznom sredstvu koji bi mogli biti opasni po njihovo zdravlje i život.

(2) Obavljanje prevoza na neki od načina iz stava (1) ovog člana smatra se mučenjem životinja.

(3) Prevoznik je dužan da obezbijedi zaštitu od opasnih i divljih životinja, te njihovu fizičku zaštitu, a prevozno sredstvo mora biti označeno tako da upozorava da se prevoze opasne ili divlje životinje.

(4) Prevoznik je dužan da odredi lice koje će se tokom prevoza brinuti o ispunjavanju propisanih uslova za transport životinja, njihovom napajanju, hranjenju i odmoru, a koje mora biti stručno osposobljeno, čiji program obuke, osposobljavanja, obučenosti propisuje nadležno ministarstvo.

(5) Pri utovaru, istovaru, pretovaru i tjeranju zabranjena je upotreba predmeta kojima se direktno nanosi bol životinji.

GLAVA VII - ZAŠTITA DIVLjIH ŽIVOTINjA

Član 20

(Divlje životinje)

Zabranjuju se radnje kojima se divlje životinje u prirodi, kao populacija ili jedinke, izvrgavaju mučenju ili se trajnije onemogućavaju u obavljanju fizioloških funkcija (hranjenja, napajanja, razmnožavanja) raznim zahvatima poput:

a) onemogućavanja pristupa vodi ograđivanjem, zagađenjem, tjeranjem i slično;

b) uništavanja cijelog staništa ili njegovih dijelova bitnih za opstanak neke vrste;

c) unošenja stranih životinjskih vrsta u stanište;

d) hvatanja živih životinja ili usmrćivanja životinja na način koji uzrokuje trajnije patnje;

e) drugih zahvata sa štetnim posljedicama.

Član 21

(Prirodna staništa)

Korisnici lovišta divljim životinjama u prirodnim staništima moraju obezbijediti:

a) sve potrebne uslove za biološki opstanak prirodne populacije u okviru ekološke ravnoteže;

b) saniranje mogućih zatečenih ili novonastalih poremećaja u staništu;

c) veterinarsku zdravstvenu zaštitu.

Član 22

(Lov)

Posebnim propisima koje donosi nadležno ministarstvo (za zaštitu životne sredine) biće regulisani: broj i način lova, vrste divljih životinja koje se mogu loviti i pecati, kao i druge aktivnosti vezane za zaštitu i dobrobit divljih životinjskih vrsta.

Član 23

(Uzgajanje divljih životinja)

Zabranjeno je uzgajati divlje životinje, osim u slučaju:

a) uzgajanja u zoološkim vrtovima;

b) radi spašavanja pojedinih životinjskih vrsta.

GLAVA VIII - ZAŠTITA ŽIVOTINjA U ZOOLOŠKIM VRTOVIMA, CIRKUSIMA I NA IZLOŽBAMA

Član 24

(Dužnosti imaoca zooloških vrtova)

Imaoci životinja u zoološkim vrtovima i na izložbama moraju, uz poštovanje ovog zakona, obezbijediti i:

a) nastambe koje prostorom i opremom zadovoljavaju osnovne potrebe svake životinjske vrste te uz zatvoreni prostor još i otvoreni prostor za kretanje;

b) primjerenu hranu i vodu u potrebnim dnevnim količinama;

c) potrebnu veterinarsku zaštitu i liječenje;

d) humani odnos zaposlenog osoblja prema životinjama;

e) zaštitu životinja od posjetilaca;

f) zaštitu posjetilaca od životinja.

Član 25

(Zoološki vrt)

(1) Zoološki vrt može se osnovati ako su osim opštih uslova ispunjeni i uslovi iz člana 24. ovog zakona.

(2) Saglasnost za osnivanje zooloških vrtova donosi nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

(3) Izložbe životinja mogu se održavati na osnovu saglasnosti o dozvoli održavanja priredbi i izložbi koje donose nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine na osnovu zahtjeva i priložene dokumentacije o porijeklu i zdravstvenom stanju životinja.

(4) Uslove za osnivanje i rad zoološkog vrta, te uslove za održavanje izložbi životinja propisuje Kancelarija.

Član 26

(Sputavanje životinja)

Zabranjeno je vođenje i nastupanje sa posebno sputanim životinjama (npr. medvjedima) te sa životinjama sa fizičkim manama.

GLAVA IX - ZAŠTITA NAPUŠTENIH I IZGUBLjENIH ŽIVOTINjA

Član 27

(Napuštene i izgubljene životinje)

(1) Napuštenim i izgubljenim životinjama potrebno je obezbijediti adekvatan smještaj i veterinarsku zdravstvenu pomoć.

(2) Lice koje nađe napuštenu ili izgubljenu životinju dužno je da o tome obavijesti najbližu veterinarsku organizaciju ili sklonište za životinje.

(3) Ako je životinja bolesna ili povrijeđena, te se ne može izliječiti, potrebno joj je oduzeti život na način koji uzrokuje minimalnu bol, patnju ili trpljenje (eutanazija).

(4) Zabranjeno je napuštene i izgubljene životinje iskoristiti u svrhu izvođenja eksperimenata.

Član 28

(Skloništa za životinje)

(1) Vlasnik skloništa za životinje dužan je da:

a) obezbijedi dovoljnu količinu hrane i vode za životinje;

b) obezbijedi veterinarsku zdravstvenu zaštitu životinja;

c) obezbijedi dovoljno životnog prostora za svaku životinju i omogući joj dovoljno kretanja;

d) vodi evidenciju o svakoj zbrinutoj životinji;

e) vodi evidenciju o svakoj udomljenoj životinji;

f) izvrši obaveznu sterilizaciju i kastraciju svih pristiglih napuštenih i izgubljenih životinja nakon isteka roka iz stava (2) ovog člana;

g) prima prijave o napuštenim i izgubljenim životinjama;

h) se angažuje na udomljavanju životinja i pronalaženju vlasnika;

i) mikročipuje svaku pristiglu životinju ako ona već nije mikročipovana.

(2) Imalac životinje ima pravo da zahtijeva povrat životinje koja je nađena i smještena u sklonište osam dana od dana smještanja u sklonište. U protivnom, životinja može biti dodijeljena drugom zainteresovanom licu.

(3) Lice koje udomi pronađenu životinju dužno je da potpiše izjavu o udomljavanju životinje.

(4) Sklonište za životinje osniva fizičko ili pravno lice, jedinica lokalne samouprave, opština, grad, kanton ili entitet.

(5) Nadležni organ uprave kantona, grada ili opštine izdaje dozvolu za formiranje skloništa za životinje, a na osnovu uputstva koje propisuje nadležno ministarstvo, na predlog Kancelarije te vodi registar skloništa za životinje.

Član 29

(Higijenski servis)

(1) Napuštene i izgubljene životinje skupljaju zaposleni u higijenskom servisu tako da životinji nanose najmanje boli i patnji i predaju ih u skloništa za životinje.

(2) Ako je pronađena divlja životinja, higijenski servis obavezan je da najbližem lovačkom društvu podnese zahtjev za njeno vraćanje u prirodu ako je to moguće, ili u suprotnom, životinja se predaje najbližem zoološkom vrtu koji je opremljen za njeno primanje. Ako ni zoološki vrt nije u mogućnosti da primi životinju, ona se usmrćuje.

(3) Ako je pronađena posebno zaštićena divlja životinja, obavještava se organ državne uprave nadležan za poslove zaštite prirode i životne sredine, koji donosi odluku o daljnjem postupku.

(4) Nadležni upravni organ kantona, grada ili opštine izdaje dozvolu za formiranje higijenskog servisa za životinje, a na osnovu uputstva koje propisuje nadležno ministarstvo, a na predlog Kancelarije.

Član 30

(Finansiranje skloništa i higijenskih servisa)

Skloništa i higijenski servisi finansiraju se iz:

a) budžeta entiteta, kantona, gradova i opština;

b) drugih vidova finansiranja (donacije, pokloni itd.).

GLAVA X - ZAŠTITA ŽIVOTINjA ZA EKSPERIMENTE I DRUGA NAUČNA ISTRAŽIVANjA

Član 31

(Eksperimenti na životinjama)

(1) Eksperimente na životinjama mogu obavljati pravna lica, koja su registrovana za izvođenje eksperimenata i imaju dozvolu nadležnog ministarstva za obavljanje eksperimenata na životinjama.

(2) Eksperimenti na životinjama prema stavu (1) ovog člana mogu se dozvoliti samo ako se pretpostavljeni bol, patnja ili povreda životinja može etički opravdati očekivanim rezultatima koji su značajni za ljude ili životinje odnosno nauku.

(3) Dozvola za obavljanje eksperimenata nad živim životinjama izdaje se kada:

a) nije moguće nabaviti ljudske ćelije ili tkivo za izvođenje eksperimenata;

b) ako tehnologija koja je na raspolaganju ne zadovoljava zahtjeve istraživanja.

(4) Svaki eksperiment treba da se izvodi na najmanjem mogućem broju životinja. Prije početka, u toku i prateći izvođenje eksperimenta potrebno je životinju dovesti u stanje anestezije ili analgezije, ako način izvođenja eksperimenta to dozvoljava.

(5) Dozvola za obavljanje eksperimenta nad životinjama ne smije se izdati za:

a) isprobavanja oružja, municije ili pripadajućeg pribora;

b) istraživanja ili razvoja proizvoda od duvana i alkohola;

c) istraživanje hemijskih sredstava za pranje i dezinfekciju predmeta opšte upotrebe;

d) istraživanja u kozmetičke svrhe.

(6) Dozvola za obavljanje eksperimenta, iz stava (1) ovog člana, izdaje se za konkretan eksperiment ili seriju eksperimenata. Dozvolom se utvrđuje rok važenja dozvole za obavljanje eksperimenta.

(7) Imaoci životinja za eksperiment dužni su da:

a) životinjama za eksperimente pruže smještaj, hranu, vodu, brigu adekvatnu njihovom zdravlju i dobrobiti;

b) svedu na minimum ograničenja s ciljem zadovoljenja njihove psihičke i etiološke potrebe;

c) nadgledaju okruženje u kojem se nalaze;

d) svakodnevno provjeravaju njihovu dobrobit i zdravstveno stanje;

e) otklone uzroke nezgoda, trpljenja i bola na najbrži mogući način;

f) obilježe životinje i vode evidenciju.

(8) Odluku o uslovima koje moraju ispunjavati pravna lica koja se bave obavljanjem eksperimenata nad životinjama donosi nadležno ministarstvo.

Član 32

(Pravna lica registrovana za obavljanje eksperimenata)

(1) Eksperimente na životinjama mogu obavljati visokoškolske i naučnoistraživačke ustanove te stručna pravna lica koja su registrovana za obavljanje eksperimenata na životinjama, ako ispunjavaju odredbe utvrđene članom 31. ovog zakona. Nadležni organ donijeće podzakonski akt kojim se reguliše obavljanje eksperimenta.

(2) Pravno lice koje izvodi eksperiment na životinji mora imati zaposlenog stručnjaka za zaštitu životinja koji ima potrebno znanje iz te oblasti. Stručnjak za zaštitu životinja priprema obrazloženje za vođenje eksperimenta i odgovoran je za njegovo vođenje.

(3) Generalno odobrenje za obavljanje eksperimenta na životinjama mogu dobiti stručnjaci koji poznaju fiziologiju i ponašanje životinja, tj. veterinari i biolozi sa užom specijalizacijom iz zoologije, a na zahtjev za svaki pojedinačni eksperiment ljekari, agronomi - stočari, farmakolozi (stomatolozi).

(4) Lica koja izvode eksperiment ili učestvuju u njemu i lica koje se brinu o životinjama u toku eksperimenta treba da imaju adekvatno znanje i obuku. Lica koja su posebno zadužena za izvršenje ili nadzor nad sprovođenjem eksperimenta treba da dobiju uputstva iz odgovarajućih naučnih disciplina a koja je bitno preduzeti za spretan rad i zaštitu laboratorijskih životinja, za odgovarajući eksperiment. Oni će morati imati zadovoljavajući nivo obuke za obavljanje zadatka.

Član 33

(Eksperimenti u nastavne svrhe)

Eksperimenti na životinjama za nastavne svrhe dozvoljeni su samo ako se ne mogu postići zadovoljavajući rezultati drugim nastavnim pomagalima (npr. slike, modeli, preparati, kompjuterski programi i sl.).

Član 34

(Etička komisija)

(1) Nadležni ministar, zajedno sa ministrom okoliša i turizma Federacije Bosne i Hercegovine, kao i ministrom nauke i tehnologije Republike Srpske, formira Etičku komisiju koju čini sedam članova, uključujući reprezentativne prirodnjake, medicinare, veterinare i naučnike, kao i predstavnike nevladinih organizacija koji imaju zaštitu životinja kao zakonsku obavezu.

(2) Pri izboru članova Etičke komisije mora se voditi računa da ne postoji sukob interesa.

(3) Etička komisija pruža savjete o pitanjima etike i dobrobiti životinja u postupcima upotrebe životinja u eksperimentima.

(4) Zabranjeno je izvoditi eksperimente ili testove na životinjama bez pozitivnog mišljenja Etičke komisije.

(5) Posebne propise koji se odnose na zaštitu i dobrobit laboratorijskih životinja, izvođenje ekperimenata, evidenciju koja se vodi, formiranje Etičke komisije, na predlog Kancelarije, propisuje nadležno ministarstvo.

GLAVA XI - STRUČNI SAVJET ZA ZAŠTITU I DOBROBIT ŽIVOTINjA

Član 35

(Stručni savjet)

(1) Stručni savjet za zaštitu i dobrobit životinja (u daljnjem tekstu: Stručni savjet) formira se od istaknutih stručnjaka veterinarske, medicinske, biološke, farmakološke i sličnih struka koji djeluju u oblasti zaštite i dobrobiti životinja.

(2) Stručni savjet je savjetodavni organ koji daje mišljenja i predloge o pitanjima koja se odnose na zaštitu i dobrobit životinja.

(3) Zadaci Stručnog savjeta su da:

a) ocjenjuje stanje u oblasti zaštite i dobrobiti životinja;

b) određuje strategiju zaštite i dobrobiti životinja;

c) prati i ocjenjuje sprovođenje ovog zakona;

d) pruža savjete u vezi sa zaštitom i dobrobiti životinja;

e) daje mišljenje i predlaže propise koji se odnose na zaštitu i dobrobit životinja.

(4) Broj i članove Stručnog savjeta, na predlog Kancelarije, imenuje nadležni ministar. Stručni savjet radi prema svom poslovniku o radu. Članovi Stručnog savjeta imaju pravo naknade za svoj rad. Stručni savjet finansira se iz budžeta nadležnog ministarstva.

GLAVA XII - NADZOR

Član 36

(Nadzor nad sprovođenjem Zakona)

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega sprovodi Kancelarija, nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, posredstvom službenih veterinara.

Član 37

(Prava službenog veterinara)

U obavljanju inspekcijskog nadzora, u skladu sa pravima i obavezama određenim ovim zakonom i podzakonskim aktima donesenim na osnovu njega, službeni veterinar ima pravo da:

a) slobodno pristupi u sve prostorije u kojima borave ili se iskorišćavaju životinje, u slučaju postojanja sumwe da se sa životinjama postupa na način koji nije u skladu sa odredbama ovog zakona;

b) obavlja redovne preglede svih prostorija u kojima borave ili se iskorišćavaju životinje, zatim sajmove, priredbe, trgovine sa životinjama, prevoznike itd.

Član 38

(Dužnosti i mjere službenog veterinara)

U obavljanju inspekcijskog nadzora, u skladu sa pravima i obavezama određenim ovim zakonom i podzakonskim aktima donesenim na osnovu njega, dužnosti i mjere službenog veterinara su da:

a) dokumentuje sprovođenje i rezultate izvršene inspekcije i preduzetih mjera i o tome izvještava Kancelariju;

b) imaocu, u pojedinačnom slučaju, naloži nužne mjere s ciljem ispunjavanja odredaba ovog zakona;

c) privremeno ili trajno oduzme životinju u slučaju kršenja odredaba ovog zakona i smjesti je na drugo odgovarajuće mjesto na trošak imaoca životinje;

d) naredi usmrćivanje ili klanje životinje ako za to postoje opravdani veterinarsko-zdravstveni razlozi;

e) naredi istovar i odmor životinja u slučaju utovara prekobrojnih životinja ili dužeg vremenskog transporta;

f) zabrani klanje životinja ako prije nisu omamljene;

g) zabrani izvođenje operativnih ili drugih zahvata na životinji ako joj nije data analgezija ili anestezija;

h) zabrani rad skloništa za životinje ako ne ispunjavaju odredbe ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega;

i) zabrani izvođenje eksperimenata na životinjama ukoliko ne postoji dozvola.

Član 39

(Pomoć policije i carinske službe)

Ako policija i organi carinske službe u obavljanju svojih zadataka utvrde da postoji kršenje odredaba ovog zakona ili propisa donesenih na osnovu njega, dužni su da o tome obavijeste najbližeg službenog veterinara.

GLAVA XIII - NADLEŽNOST DRŽAVNIH ORGANA

Član 40

(Donošenje podzakonskih akata)

Nadležno ministarstvo, na predlog Kancelarije, donosi sljedeće podzakonske akte:

a) Odluku o zaštiti životinja za držanje (farmskih životinja) i uslove koje moraju ispunjavati objekti za držanje životinja;

b) Odluku o zaštiti kućnih ljubimaca;

c) Odluku o držanju opasnih životinja;

d) Odluku o zaštiti životinja prilikom klanja;

e) Odluku o načinu transporta životinja;

f) Odluku o uslovima i načinu držanja životinja u zoološkim vrtovima i prodavnicama kućnih ljubimaca;

g) Odluku o formiranju i uslovima koje moraju ispunjavati skloništa za životinje;

h) Odluku o formiranju i uslovima koje moraju ispunjavati higijenski servisi;

i) Odluku o uslovima koje moraju ispunjavati organizacije koje se bave izvođenjem eksperimenata na životinjama;

j) Odluku o zaštiti laboratorijskih životinja;

k) Odluku o formiranju Etičke komisije i Stručnog savjeta za zaštitu i dobrobit životinja;

l) Odluku o uslovima koje moraju ispunjavati uzgajivači kućnih životinja namijenjenih prodaji;

m) Odluku o uslovima za prodaju kućnih ljubimaca u trgovinama za prodaju kućnih ljubimaca, te uslove za osposobljenost osoblja.

GLAVA XIV - KAZNENE ODREDBE

Član 41

(Prekršaj imaoca životinje)

Novčanom kaznom u iznosu od 30,00 KM do 10.000,00 KM kazniće se za prekršaj imalac životinje ako:

a) obavlja radnje iz člana 3. ovog zakona;

b) obavlja radnje u suprotnosti sa članom 4. ovog zakona;

c) ne obavlja dužnosti iz člana 5. ovog zakona;

d) drži kao kućne ljubimce životinje navedene u članu 6. stav (3) ovog zakona;

e) drži neregistrovane kućne ljubimce (član 8. ovog zakona);

f) se ponaša suprotno članu 10. ovog zakona;

g) dozvoli izvođenje operativnih i zootehničkih zahvata bez anestezije (član 11. ovog zakona);

h) dozvoli izvođenje amputacije (član 12. stav (1) ovog zakona);

i) usmrćuje životinje u suprotnosti sa članom 14. stav (1) tačka a) i b) ovog zakona;

j) postupa u suprotnosti sa članom 24. ovog zakona;

k) sputava životinje (član 26. ovog zakona);

l) ometa rad veterinarskog inspektora u obavljanju inspekcijskog nadzora iz člana 37. stav (1) tačke a) i b);

m) ometa rad službenog veterinara u obavljanju inspekcijskog nadzora iz člana 38. stav (1) tačke c) i d) ovog zakona;

n) obavlja radnje u suprotnosti sa članom 7. ovog zakona.

Član 42

(Prekršaj pravnih i fizičkih lica)

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 200,00 KM do 200.000,00 KM kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

a) obavlja radnje iz člana 3. ovog zakona;

b) obavlja radnje u suprotnosti sa članom 4. ovog zakona;

c) ne vodi registar životinja (član 8. ovog zakona);

d) prodaje kućne ljubimce suprotno članu 9. ovog zakona;

e) ne pruži hitnu veterinarsku pomoć (član 10. stav (2) ovog zakona);

f) izvodi operativne i zootehničke zahvate bez primjene anestezije (član 11. stav (1) ovog zakona);

g) usmrćuje životinje u suprotnosti sa članom 14. stav (1) tačke c), d) i e) i članom 15. ovog zakona;

h) postupa u suprotnosti sa članom 18. i 19. ovog zakona;

i) kolje životinju u suprotnosti sa članom 16. i 17. ovog zakona;

j) postupa sa divljim životinjama u suprotnosti sa članom 20. ovog zakona;

k) uzgaja divlje životinje suprotno članu 23. ovog zakona;

l) postupa u suprotnosti sa članom 25. ovog zakona;

m) se ponaša suprotno odredbama člana 28. ovog zakona;

n) se ponaša suprotno odredbama člana 29. ovog zakona;

o) izvodi eksperimente na životinjama u suprotnosti sa članom 31. ovog zakona;

p) ne ispunjava uslove iz člana 32. ovog zakona;

r) ometa rad službenog veterinara u obavljanju inspekcijskog nadzora iz člana 38. stav (1) tačke d), e), f), g), h) i i) ovog zakona;

s) obavlja radnje u suprotnosti sa članom 7. ovog zakona.

(2) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kazniće se novčanom kaznom u iznosu od 200,00 do 20.000,00 KM i odgovorno lice u pravnom licu.

GLAVA XV - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 43

(Rok za donošenje podzakonskih akata)

(1) Podzakonski akti iz ovog zakona biće doneseni u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Imaoci pasa i mačaka dužni su da mikročipuju i upišu u registar svoje kućne životinje rođene, odnosno nad kojima je stečeno vlasništvo prije stupanja na snagu ovog zakona, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(3) Skloništa za životinje iz člana 28. ovog zakona moraju se osnovati u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(4) Do osnivanja skloništa za životinje iz člana 28. ovog zakona, od tijela predviđenih ovim zakonom, veterinarske stanice mogu u saradnji sa nadležnim opštinskim tijelima sprovoditi kastraciju, sterilizaciju i obilježavanje napuštenih životinja, naročito pasa lutalica, te njihovo ponovno puštanje na mjesta prirodnog staništa, a s ciljem stabilizacije populacije napuštenih životinja kontrolom njihove reprodukcije u kratkom roku.

(5) Odredba iz člana 4. ovog zakona o zabrani uzgajanja životinja u svrhu proizvodnje krzna stupiće na snagu 2028. godine.

Član 44

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".